

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Geo: დოკუმენტი მომზადებულია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადამიანის უფლებათა ცენტრის (www.supremecourt.ge) მიერ. თარგმანის ხელახალი გამოქვეყნების ნებართვა გაცემულია მხოლოდ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს HUDOC-ის მონაცემთა ბაზაში განთავსების მიზნით.

Eng: The document was provided by the Supreme Court of Georgia, Human Rights Centre (www.supremecourt.ge). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the European Court of Human Rights' database HUDOC.

მეხუთე სექცია

ვაზაგაშვილი და შანავა საქართველოს წინააღმდეგ
(Vazagashvili and Shanava v. Georgia)

(საჩივარი N [50375/07](#))

გადაწყვეტილება

სტრასბურგი

2019 წლის 18 ივლისი

ეს გადაწყვეტილება საბოლოოა,
თუმცა ის შეიძლება დაექვემდებაროს რედაქციულ შესწორებას.

ფაქტები

2006 წლის 2 მაისს მომჩივნის შვილი მოკლული იქნა პოლიციის მიერ. თავდაპირველი გამოძიება მისი სიკვდილის თობაზე შეწყდა, თუმცა მოგვიანებით განახლდა და 2015 წელს ხუთ მაღალჩინოსანს მსჯავრი დაედო მკვლელობისთვის დამაძიმებელ გარემოებებში და მართლმსაჯულების განხორციელების ხელის შეშლისთვის. დადგინდა, რომ პოლიციის ოპერაცია ეფუძნებოდა მაღალჩინოსნის მიერ გაყალბებულ დოკუმენტაციას, რომლის ერთადერთ მიზანსაც მომჩივნის შვილის მანქანაში მყოფი მგზავრების მოკვლა წარმოადგენდა და ერთ-ერთი მათგანის მიმართ მას პირადი შურისძიება ამოძრავებდა.

სამართალი

მუხლი 2 (*პროცედურული ასპექტი*): პირველი საგამოძიებო ღონისძიება განხორციელდა დაუყოვნებლივ პოლიციის ოპერაციის შემდეგ, იმავე ოფიცრების მიერ რომლებიც მონაწილეობდნენ ზემოაღნიშნულ ოპერაციაში. მოგვიანებით, პოლიციის მიერ გამოყენებული ძალის პროპორციულობასთან დაკავშირებით გამოძიების პირველ ეტაპზე, მათ მიერ მოპოვებულ მტკიცებულებებს დაეყრდნო პროკურატურა. შესაბამისად, ძირითადი და ყველაზე გადამწყვეტი საგამოძიებო ნაბიჯები რომლებიც გადადგა შესაბამისმა ხელისუფლებამ აშკარად არღვევდა დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის მოთხოვნებს, ხოლო ასეთი პროცედურული ნაკლი ხელს უშლის გამოძიების შემდგომ წარმართვას.

პროკურატურამ მომჩივნებს წაართვა შესაძლებლობა სათანადო მონაწილეობა მიეღოთ გამოძიებაში. საგულისხმოა, რომ პროკურატურის შესაბამისი თანამდებობის პირი, კვირების განმავლობაში, უარს აცხადებდა მეორე მომჩივნისთვის დაზარალებულის სტატუსის მინიჭებაზე. ასევე, მომჩივნებს არ ჰქონიათ შესაძლებლობა სააპელაციო სასამართლოში გაესაჩივრებინათ პროკურატურის გადაწყვეტილება გამოძიების შეწყვეტასთან დაკავშირებით. პროკურატურის შესაბამისმა თანამდებობის პირმა არ გაითვალისწინა ორი დამოუკიდებელი მოწმის განცხადებები, რომელთა მიხედვითაც მგზავრებს მომჩივნის შვილის მანქანაში არ გაუწევიათ პოლიციისთვის შეიარაღებული წინააღმდეგობა. ამ უკანასკნელი ფაქტის სათანადო შეფასება კი აუცილებელი იყო, პოლიციის მხრიდან ძალის გამოყენების პროპორციულობის თაობაზე ობიექტური დასკვნების გამოსატანად. აღნიშნული მოსაზრებები საკმარისი იყო იმის დასადგენად, რომ თავდაპირველი გამოძიების ნაწილს აშკარად აკლდა აუცილებელი დასაბუთება, ობიექტურობა და როგორც მოგვიანებით ხელახალი გამოძიების შედეგად გამოვლინდა - მთლიანობა.

2012 წელს პოლიციის ოპერაციის თაობაზე სისხლის სამართლის გამოძიების განახლების შემდეგ, შინაგან საქმეთა სამინისტროს ხუთ მაღალჩინოსანს მსჯავრი

დაედო ორი პირის მკვლელობისთვის დამამძიმებელ გარემოებებში, თანამდებობის ბოროტად გამოყენების და მართლმსაჯულების განხორციელების ხელის შეშლის გამო. თუმცა, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ვერ დარწმუნდა იმაში, რომ სისხლის სამართლის საქმისწარმოების განახლება წარმოადგენდა შესაბამის ზიანის კომპენსაციას მომჩივნებისთვის. მომჩივნის შვილის განზრახ მკვლელობის დაგვიანებული აღიარება, რომელიც მკვლელობიდან ცხრა წელზე მეტი ხნის შემდეგ მოხდა და ასევე საგამოძიებო ორგანოების მხრიდან სრული უმოქმედობის მნიშვნელოვანი პერიოდი, აშკარად წარმოადგენდა მართლმსაჯულების განხორციელების გაჭიანურებას.

გამოძიების განახლების შემდეგ, მიუხედავად იმისა, რომ არ ჰქონია შესაბამისი მოწმის სტატუსი, პირველმა მომჩივანმა იკისრა გამოძიების ტვირთი. ეს უკანასკნელი დიდი ხნის განმავლობაში კითხავდა სხვადასხვა მთავარ მოწმეებს და აგროვებდა მტკიცებულებებს. იმ ფაქტის მიუხედავად, რომ უკვე არსებობდა მნიშვნელოვანი მტკიცებულება, რომელიც უთითებდა კონკრეტული პოლიციის ოფიცრების მხრიდან მომჩივნის შვილის მიმართ ლეტალური ძალის არაკანონიერ გამოყენებაზე, ხელისუფლებას მაინც სამი წელი დასჭირდა იმისათვის, რომ შეეწყვიტა გამოძიება და გადაეცა საქმე სასამართლოსთვის. მომჩივნის შვილის მკვლელობისთვის მსჯავრის დადება ნაწილობრივ ეფუძნებოდა თავად მომჩივნის მიერ შეგროვებულ მტკიცებულებებს.

ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ აღნიშნა, რომ პირველი მომჩივნის მკვლელობა - ბომბის აფეთქების შედეგად, რომელიც მისი შვილის საფლავზე იყო მოთავსებული - იყო მისი უწყვეტი საჯარო აქტივობების შედეგი, რითაც იგი ცდილობდა ნათელი მოეფინა მისი შვილის მკვლელობისა და პასუხისმგებელი პოლიციის თანამშრომლების ქმედებებზე. მომჩივანი შურისძიების გადახდის რისკის წინაშე აღმოჩნდა როდესაც საკუთარ თავზე აიღო გამოძიების ჩატარება, რომელიც როგორც წესი შესაბამისი სახელისუფლებო ორგანოების მოვალეობაა. სტრასბურგის სასამართლომ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ წინამდებარე საქმის ტრაგიკული განვითარება შეიძლება მივიჩნიოთ როგორც კიდევ ერთი თვალსაჩინო მაგალითი, თუ რამდენად უარყოფითი შედეგები შეიძლება მოჰყვეს ხელისუფლების მხრიდან სათანადო გულისხმიერების ნაკლებობას ისეთი დანაშაულის გამოძიებისას, რომლის დროსაც ადამიანის სიცოცხლე დგას საფრთხის წინაშე, განსაკუთრებით, მაშინ როდესაც სახეზეა პოლიციის მხრიდან სავარაუდო კორუფცია.

მეორე მომჩივანს (პირველი მომჩივნის მეუღლე), ხელახალი გამოძიების შედეგად არ მიენიჭა დაზარალებულის სტატუსი. მან ვერ შეძლო მონაწილეობა მიეღო სასამართლო პროცესზე მისი მეუღლის გარდაცვალების შემდეგ, შესაბამისად მას წაერთვა შესაძლებლობა მიეღო ადეკვატური კომპენსაცია, რომელიც მას და მის აწ უკვე გარდაცვლილ ქმარს მიადგათ პოლიციის მიერ შვილის მკვლელობის გამო.

მიუხედავად იმისა, რომ მკვლევლობისა და არასათანადო მოპყრობის ფაქტზე შესაბამისი სანქციის დაკისრება ეროვნული სასამართლოების მოვალეობაა, სტრასბურგის სასამართლოს მოუწია ჩარევა, სახელმწიფო მოხელეთა მიერ ჩადენილ ქმედებასა და დაკისრებულ სასჯელს შორის აშკარა არაპროპორციულობის გამო.

მომჩივნის საქმეში, მიუხედავად იმისა, რომ ეროვნული კანონმდებლობა იძლევა უფრო მძიმე სასჯელის დაკისრების შესაძლებლობას პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ (ოცი წლით თავისუფლების აღკვეთა ან უვადო პატიმრობა), ამ უკანასკნელმა, თავდაპირველად, მომჩივნის შვილის დამამძიმებელ გარემოებებში მკვლევლობისათვის ორ პირს ცალ-ცაკლე დააკისრა თექვსმეტი წლით თავისუფლების აღკვეთა. აღნიშნული გადაწყვეტილების მიღებისას, პირველი ინსტანციის სასამართლომ იცოდა, რომ დაკისრებული სასჯელი მოგვიანებით შემსუბუქდებოდა მეოთხედით, ამნესტიის შესახებ საქართველოს კანონის დებულებების შესაბამისად. დასანანი ფაქტია, რომ ეროვნულმა კანონმდებელმა, ამნესტიის შესახებ საქართველოს კანონის ძალაში მიღებისას არ გაითვალისწინა პოლიციის მხრიდან სერიოზული არასათანადო საქციელის შემთხვევაში მისი მკაცრად დასჯის აუცილებლობა. როდესაც სახელმწიფო მოხელემ, კერძოდ სამართალდამცავმა ოფიცერმა, ჩაიდინა დანაშაული რომლითაც დაარღვია კონვენციის მე-2 მუხლი, ამნესტიის ან შეწყალების მინიჭება უნდა იყოს დაუშვებელი. სახელმწიფოები უფრო მკაცრები უნდა იყვნენ სერიოზული დანაშაულებისთვის საკუთარი სამართალდამცავი მოხელეების დასჯის დროს ვიდრე სხვა დამნაშავეებთან, რადგან პირველ შემთხვევაში, რისკის ქვეშ დგას არა მხოლოდ ინდივიდუალური სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობა, არამედ ასევე სახელმწიფოს ვალდებულება, რომ შეასუსტოს დამნაშავეთა დაუსჯელობის გრძნობა, უზრუნველყოს საზოგადოების ნდობა და სამართალდამცავი ორგანოების სისტემის პატივისცემა.

პოლიციის ორ თანამშრომელს, რომლებიც დამნაშავეებად ცნეს მკვლევლობისთვის დამამძიმებელ გარემოებებში, ეროვნულმა სასამართლოებმა არ ჩამოართმევს საჯარო სამსახურში დაბრუნების შესაძლებლობა. მათ ისევ შეეძლოთ დაბრუნებულიყვნენ სამართალდამცავ სისტემაში, სასჯელის მოხდის შემდეგ. სრულიად შეუსაბამო იქნებოდა და არასწორ გზავნილს გადასცემს საზოგადოებას, თუ სერიოზული დანაშაულის ჩამდენი პირები სამომავლოდ შეძლებენ დაიკავონ საჯარო სამსახურში თანამდებობა. სასჯელები, რომლებიც მომჩივნის შვილის და მისი მეგობრის მკვლელ ორ პოლიციელს დაეკისრათ, არ წარმოადგენდა ჩადენილ დანაშაულზე ადეკვატურ სასჯელს.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, იმის მიუხედავად რომ საბოლოოდ ხუთ პოლიციელს დაედო მსჯავრი, არ შეიძლება ითქვას, რომ სისხლის სამართლის

სისტემას გადამწყვეტი ეფექტი ჰქონდა მომავალი მსგავსი დანაშაულების
პრევენციისათვის.

დასკვნა: დარღვევა (ერთხმად)

მუხლი 41: 50,000 ევრო არამატერიალური ზიანისათვის.